

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ГРОМАДСЬКА СПІЛКА «ХАРКІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОНСОРЦІУМ»
КЗ «ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
КВНЗ «ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
ХАРКІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені Г. С. СКОВОРОДИ

Освіта збереже Україну!

Матеріали І Всеукраїнських Прокопенківських читань

(10 червня 2022 року)

м. Харків

Головний редактор:

БОЙЧУК Юрій – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Редакційна колегія:

АСТАХОВА Катерина – доктор історичних наук, професор, ректор Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»;

БЄЛОВА Людмила – доктор соціологічних наук, професор, директор ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, президент громадської спілки «Харківський університетський консорціум»;

БАШКІР Ольга – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки, голова РМУ ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

БЕРЕЖНА Світлана – доктор філософських наук, професор, проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ГОЛОБОРОДЬКО Костянтин – доктор філологічних наук, професор, декан українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ДОВЖЕНКО Тетяна – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкового навчання ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ЛУК'ЯНОВА Лариса – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України;

ПОКРОСВА Любов – кандидат педагогічних наук, доцент, ректор КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»;

ПОНОМАРЬОВА Галина – доктор педагогічних наук, професор, ректор КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»;

ПОНОМАРЬОВА Наталія – доктор педагогічних наук, професор, декан фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г. С. Сковороди ;

ЦАПКО Алла – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ЧЕРНІКОВА Інна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ШАПОВАЛОВА Олена – начальник редакційно-видавничого відділу ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 6 від 15 червня 2022 року)*

Освіта збереже Україну! : матеріали I Всеукраїнських Прокопенківських читань, Харків, 10 черв. 2022 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. – Харків, 2022. – 399 с.

У збірнику відображено тези I Всеукраїнських Прокопенківських читань, присвячених ушануванню пам'яті доктора педагогічних наук, професора, академіка Національної академії педагогічних наук України, заслуженого працівника народної освіти України, Почесного громадянина м. Харкова Прокопенка Івана Федоровича. Він містить роздуми і спогади, пов'язані з постаттю великого педагога сучасності, його думками про націєтворчу місію Вчителя, роль педагогічних університетів як унікальних освітньо-виховних і культурно-духовних центрів підготовки вчителів.

Матеріали стануть у пригоді науковцям, учителям, докторантам, аспірантам, викладачам закладів вищої освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

ЗМІСТ

ІВАН ФЕДОРОВИЧ ПРОКОПЕНКО – ГРОМАДЯНИН, ПАТРІОТ, УЧЕНИЙ, ПЕДАГОГ,
МЕНЕДЖЕР

Бойчук Ю.Д.12

ДО ПИТАННЯ ПРО СУТНІСТЬ АНДРАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО
ПЕРСОНАЛУ У СФЕРІ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Аніщенко О.В.24

РЕКТОРСЬКИЙ КОРПУС ХАРКІВЩИНИ «ЕПОХИ ПРОКОПЕНКА»

Астахова К.В.30

ПРОКОПЕНКО І СКОВОРОДА – ДВА «ПЕРШОРОЗУМИ» СВОЄЇ ЕПОХИ

Бакай С.Ю.35

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНОГО ПЕРСОНАЛУ ДЛЯ
РОБОТИ З ДОРΟΣЛИМИ

Баніт О.В.42

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ПРИ
ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАТИЗАЦІЯ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я»

Батюк Л.В.46

ПІДГОТОВКА ОСВІТЯНСЬКОЇ ЕЛІТИ ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ

Безрук О.О.50

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ
І.Ф. ПРОКОПЕНКА

Бережна С.В., Чернікова І.В.53

УЧИТЕЛЬ, ВЧЕНИЙ І ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ – ІВАН ФЕДОРОВИЧ ПРОКОПЕНКО

Бондар В.І.59

КОРДОЦЕНТРИЗМ ПЕДАГОГІЧНОГО СВИТОГЛЯДУ ІВАНА ПРОКОПЕНКА І ГРИГОРІЯ
СКОВОРОДИ

Боярська-Хоменко А.В., Ворожбіт-Горбатюк В.В., Собченко Т.М.61

УГОРСЬКЕ МОВОЗНАВСТВО ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ В ІСТОРІЇ КУЛЬТУРИ ЗАКАРПАТТЯ

Вароді Н.Ф.64

ТВОРЧІ ПРОЄКТИ У ВИЩІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ

Веприк С.А., Шакуров Є.О.69

DYNAMIC GEOMETRY AS AN INTEGRAL COMPONENT OF ELITE MATHEMATICS
TEACHERS TRAINING

Vodolazhenko A. V.73

ІМІДЖ ЗАКЛАДУ І РЕПУТАЦІЯ ПЕДАГОГА-ДОСЛІДНИКА

Вольянська С.Є., Луценко Л.В., Коноваленко В.В.79

**ІВАН ФЕДОРОВИЧ ПРОКОПЕНКО –
ГРОМАДЯНИН, ПАТРІОТ, УЧЕНИЙ, ПЕДАГОГ, МЕНЕДЖЕР**

Бойчук Ю.Д.

доктор педагогічних наук, професор,

член-кореспондент НАПН України, ректор

Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

м. Харків, Україна, e-mail: apion1@meta.ua

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7048015>

Пройшов рівно рік з дня народження Івана Федоровича Прокопенка – авторитетного громадського діяча, видатного вченого, знаного фахівця у галузі нових педагогічних технологій навчання та виховання, економічної теорії, філософії освіти, який чотири десятиліття очолював Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. 10 червня 2021 року освітянська і наукова спільнота святкувала його 85-річний ювілей [1]. Але через декілька днів, 29 червня, через підступну хворобу його серце зупинилося назавжди....

Народився І. Ф. Прокопенко в мальовничому селі Васильки над тихою рікою Сулою, притокою Дніпра, у Лохвицькому районі на Полтавщині. Місце, де народився і провів нелегкі дитячі роки Іван Федорович, – це історично козацький край, а його «життєва річка» має глибинні історичні джерела, котрими міг би пишатися кожен українець. Іван Федорович рано розпочав свій трудовий шлях, працював у колгоспі, на будівництві й експлуатації шахт на Донбасі, у громадських організаціях [4].

Свою трудову діяльність Іван Федорович розпочав у 1953 році в колгоспі імені Т.Г. Шевченка Лохвицького району Полтавської області. З 1955 по 1956 рік працював інструктором Лохвицького райкому комсомолу. З 1956 по 1959 роки був тесляром, вибійником шахти «Полтавська-комсомольська № 2» у місті Єнакієве на Донеччині. З 1959 по 1960 рік обіймав посаду 2-го секретаря Лохвицького райкому комсомолу.

Але найбільша частина життя Івана Федоровича була пов'язана з педагогічною діяльністю. У 1964 році він закінчив Харківський юридичний

інститут інституту (нині Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого), де згодом (1965-1980 рр.) пройшов усі сходинки кар'єри в закладі вищої освіти: викладач, доцент, завідувач кафедри політичної економії.

У 1970-1973 роках він навчався в аспірантурі при кафедрі політичної економії Харківського державного університету імені О. М. Горького (нині Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна). Після закінчення аспірантури захистив кандидатську дисертацію «Экономические закономерности управления общественным производством» (1973). У 1985 році отримав учене звання професора. У 1996 році захистив докторську дисертацію «Теоретичні та методологічні основи економічної освіти в загальноосвітніх навчальних закладах».

Із 1980 до 2020 року І. Ф. Прокопенко очолював Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди.

За 40 років ректорської діяльності І. Ф. Прокопенку, університет змінював свої назви, відбувалися структурні перебудови, проходили покоління викладачів і студентів, але незмінним залишалося одне – виконання історичної місії підготовки педагогічних кадрів.

У різні часи, стабільності чи кризи, та попри різні події університет не зраджував своєму основному покликанню: допомогти тим, хто обрав педагогічний фах, опанувати особливе мистецтво навчати і виховувати інших і самонавчатися впродовж життя. Університет зберіг і продовжує розвивати свої традиції – формування національної гідності і свідомості, повагу до історичного минулого, шанобливе ставлення до національних надбань [5].

Цінності, що сповідають у Сковородинівському університеті, пов'язані з основоположними загальнолюдськими і загальнопедагогічними принципами, які всім добре відомі. Вони викристалізовувалися впродовж віків, беручи початок із української народної педагогіки.

Завдяки невтомній діяльності Івана Федоровича Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди перетворився на справжній центр формування інтелектуальної еліти як в межах Слобожанщини, так і в масштабах

всієї України. Іван Федорович може пишатися досягненнями випускників університету, серед яких Герої України, відомі політики, громадські діячі, вчені зі світовим ім'ям, видатні спортсмени, художники, музиканти. Їхній професіоналізм, наполегливість і відданість своїй справ завжди задовольняли потреби та вимоги часу [1].

Підвищення якості й ефективності освіти, розроблення програм подвійних дипломів, розвиток науково-інноваційної діяльності та комерціалізація результатів наукових досліджень, співпраця з вітчизняними та зарубіжними науково-освітніми центрами - основні пріоритети, які були визначальними в діяльності Івана Федоровича як ректора Сковородинівського університету, який по праву набув статусу класичного центру підготовки вчителів.

У незалежній Україні університет, очолюваний Іваном Федоровичем, став першим у регіоні україномовним закладом вищої освіти. Його вихованці працюють у ближньому і далекому зарубіжжі, у кожному регіоні України, у кожній школі Харківщині.

З моменту проголошення незалежності України в університеті почався якісно новий етап розвитку. Завдяки успішній акредитації, в 1992 році він отримав новий статус – університету. А з 2004 року він стає національним.

Під керівництвом І. Ф. Прокопенка значно зріс якісний рівень науково-педагогічних працівників, було розбудовано сучасну матеріально-технічну базу та спортивну інфраструктуру університету (сім навчальних корпусів, сучасні лекційні аудиторії, лінгафонні кабінети, ботанічний сад, оранжерея, гербарій, навчально-спортивний комплекс імені Ю. М. Пояркова, лижна база зі стадіоном, площинні споруди, спортзали), відкрито нові факультети, кафедри, музейний комплекс, культурні центри, навчально-польовий табір «Гайдари». Для вшанування воїнів-захисників, які віддали своє життя на Донбасі у боротьбі за незалежність України, встановлено Меморіальний хрест та відкрито Меморіальну аудиторію.

За ініціативою І. Ф. Прокопенка адміністрація, професори, викладачі, співробітники і студенти університету на добровільні кошти спорудили

пам'ятник Григорію Савичу Сковороді. На виконання рішення III з'їзду працівників освіти України, у жовтні 2002 року на території університету відкрито пам'ятник Учителю.

І. Ф. Прокопенко завжди вважав пріоритетним напрямом роботи університету підготовку компетентної, усебічно розвиненої, духовно багаті особистості вчителя, який є патріотом і свідомим громадянином України. Це сформульовано і в сучасній місії університету.

Виховна робота в університеті спрямована на систематичну і цілеспрямовану підготовку нової генерації педагогічної еліти, формування інтелектуального генофонду нації, примноження професійного та культурного потенціалу особистості, набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних здобутків українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних взаємин, формування головних цінностей громадянина незалежної європейської держави, відчуття самодостатності.

Іваном Федоровичем було створено унікальну систему виховної роботи в університеті, яка здійснюється через: заступників деканів із виховної роботи, кураторів академічних груп, художню раду, команду КВК, регіональні культурні центри (ізраїльський; іранський; турецький; китайський; японської культури і освіти; польської мови, культури і освіти; український культурний центр), волонтерську роботу, професійні, дебатні, дискусійні клуби.

У створеному, за пропозицією І. Ф. Прокопенка, культурно-мистецькому центрі по сьогоднішній день працює 76 творчих колективів, добре знаних у Харкові й Україні, серед яких інструментальні, вокально-хорові, хореографічні (сучасні, народні, бальні танці), а також оркестри та ансамблі. Шість колективів мають звання «Народний самодіяльний колектив профспілок України»

І. Ф. Прокопенко завжди опікувався збереженням і розвитком славетних спортивних традицій і досягнень. При університеті було створено спортивний клуб та олімпійську спілку, які займаються проведенням масових фізкультурно-оздоровчих заходів і підтримкою спортсменів високого рівня. Щорічно в університеті проводиться Спартакіада із 15 видів спорту. Уже понад 20 років

існує волейбольний клуб «ХНПУ-Харків'янка», учасниці якого змагаються у вищій лізі України.

В університеті І. Ф. Прокопенком запроваджено реалізацію парадигму студентоцентричного навчання і виховання, створено умови для самореалізації особистості кожного здобувача освіти, використання різних форм їхньої соціальної активності і громадської ініціативи. Із 1996 року у тісній співпраці з адміністрацією університету функціонує Спілка студентів і молоді, яка має вагомим значення для формування громадянської позиції студентів.

За ініціативи І. Ф. Прокопенка у 2002 році було засновано перший в Україні Окремий науково-освітній центр Українського козацтва імені Г. С. Сковороди. Завданням центру стало втілення в життя найкращих надбань українського народу серед учнівської та студентської молоді на засадах козацьких звичаїв і традицій за такими напрямками: національно-патріотичним, науково-пошуковим, культурно-просвітницьким, волонтерським, краєзнавчо-туристичним, спортивним.

З появою центру в університеті, Іваном Федоровичем започаткована прекрасна традиція – 14 жовтня в День Українського козацтва всіх першокурсників висвячувати в козаки та берегині. Щороку в козачата та джури висвячуються понад 300 учнів із різних шкіл м. Харкова та Харківської області.

Про високе визнання заслуг І. Ф. Прокопенка в цій сфері національно-патріотичного виховання свідчить той факт, що йому присвоєне звання генерал-отамана Українського козацтва. Він був Польовим Гетьманом Слобідського козацького округу, Отаманом громадської організації «Окремий науково-освітній центр Українського козацтва імені Г. С. Сковороди».

Іван Федорович був завжди глибоко переконаним у тому, що саме в активному молодіжному середовищі мають бути створені умови для інтелектуального, творчого, фізичного і духовного розвитку людини як патріота і громадянина, професіонала, морально зрілої особистості майбутнього вчителя, який здатний критично мислити, приймати відповідальні рішення, бути успішним і будувати процвітаючу країну.

Під керівництвом Івана Федоровича університет досяг значних успіхів у підготовці кваліфікованих педагогічних кадрів, розвитку науково-дослідної роботи, створенні відповідних умов для навчання і виховання здобувачів освіти.

Іван Федорович особисто розробив та впровадив у практику нову концепцію інтенсифікації освітньої діяльності студентів, на базі якої ним розроблені варіанти нових педагогічних технологій, альтернативних до традиційних технологій навчання. Характерною відмінністю розробленої І. Ф. Прокопенком освітньої системи є розвиток особистості студента, його творчого потенціалу. Нові технології навчання привернули увагу педагогічної громадськості і поширилися в багатьох закладах вищої освіти України.

Іван Федорович пишався тим, що гордістю та надзвичайним надбанням університету є наукові школи, якими керують провідні вчені України, відомі далеко за її межами. Саме вони забезпечують розвиток наукових досліджень, долучаючи українську науку до європейського і світового освітньо-наукового простору.

За всю довгу історію свого існування університет підготував майже 300 тисяч висококваліфікованих учителів, 130 тисяч з яких оволоділи професією вже за роки незалежності. Своїм основним завданням Іван Федорович увесь період свого перебування на посаді ректора вважав збереження в університеті кращих традицій освітянства, приділяв значну увагу модернізації освітнього процесу й упровадженню європейських і світових педагогічних технологій задля підвищення рівня навчальної, наукової й виховної роботи.

В одному з інтерв'ю Іван Федорович зазначив: «Усі ці роки, від перших кроків коридорами й аудиторіями університету до сьогодні, відлунюються щасливими миттєвостями і стуканням сердець десятків тисяч студентів, професорів, співробітників, колег. Стуканням, яке завжди наповнювало мене енергією і почуттям відповідальності перед кожним, а також дозволяло поспішати на роботу як на свято».

Наукова робота була завжди невід'ємним складником професійної діяльності І. Ф. Прокопенка на посаді ректора. Основні напрями його наукових

розвідок – економічна теорія та історія економічної думки в Україні, економічна освіта, педагогічні технології навчання та виховання, філософія освіти [3].

Власні наукові здобутки Івана Федоровича відображені в понад 700 наукових та науково-методичних працях, серед яких: «Людина у світі економіки та бізнесу: експериментальний підручник для середньої загальноосвітньої школи», «Основи економіки. Елементарна мікроекономіка: підручник для X класу загальноосвітньої школи», «Основи економіки. Елементарна макроекономіка: підручник для XI класу загальноосвітньої школи», навчальні посібники «Методика і методологія економічного аналізу», «Комп'ютеризація економічного аналізу», «Сучасні педагогічні технології в підготовці вчителів», «Курс з основ економічної теорії для студентів університетів».

За редакцією І. Ф. Прокопенка було видано: базовий підручник для студентів закладів вищої освіти «Педагогіка», навчальний посібник з народознавства «Рідний край», довідник «Педагогічна Харківщина», монографію «Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку» та багато інших.

Під керівництвом І. Ф. Прокопенка захищено 12 докторських і 25 кандидатських дисертацій. Іван Федорович активно виступав офіційним опонентом на захистах кандидатських і докторських дисертацій, до його мудрих порад уважно прислухалися його учні - молоді й досвідчені науковці, усі, хто пов'язує своє життя з педагогічною наукою [1].

Він активно і досить конструктивно брав участь в дискусіях із соціально-економічних і політичних проблем розвитку сучасного суспільства, а також проблем реформування і модернізації вітчизняної системи освіти.

Упродовж багатьох років І. Ф. Прокопенко був головою спеціалізованої ученої ради із захисту кандидатських і докторських дисертацій з педагогічних наук в університеті, а також незмінним головним редактором фахових видань «Економіка», «Педагогіка та психологія», «Новий Колегіум»; членом редакційної колегії наукового журналу «Економічна теорія» та теоретико-

методологічного журналу «Слобожанщина».

Проголошення незалежної Української держави стимулювало розвиток педагогічної творчості, активізувало пошуки нових організаційних і технологічних моделей навчально-виховного процесу. Почали виникати нові навчальні заклади, авторські та альтернативні школи, оригінальні концепції навчання й виховання. З'явилася потреба в глибокому вивченні, науковому осмисленні й виробленні на цій основі стратегії і тактики розвитку української школи. Це активізувало науково-педагогічну громадськість щодо створення власного науково-педагогічного центру. Підтримуючи пропозицію провідних українських учених, Президент України Л. М. Кравчук 4 березня 1992 р. підписав Указ про створення Академії педагогічних наук України (АПН України) як вищої галузевої наукової установи. Дійсними членами - засновниками Академії стали 15 відомих в Україні вчених, серед яких був і І. Ф. Прокопенко. У 1992 році він був обраний дійсним членом (академіком) АПН України та членом її Президії.

Багаторічна сумлінна праця І. Ф. Прокопенка була високо відзначена багатьма державними нагородами. Він нагороджений орденами: Дружби народів (1976 р.), Трудового Червоного Прапора (1985 р.), «Святої Софії» (2001); відзнаками Президента України: «За заслуги» III ступеня (1996 р.), II ступеня (2010 р.), I ступеня (2016 р.); нагрудними знаками: «Знак Пошани» (1958 р.), «Відмінник освіти України» (1984 р.), «Василь Сухомлинський» (1996 р.); медалями: «А. С. Макаренко» (1978), «Н. К. Крупська» (1983), «Ушинський К. Д.» (2006 р.), «Григорій Сковорода» (2010 р.), «Володимир Мономах» (2016 р.); почесними грамотами: Верховної Ради України (2007), Харківської міської ради (2019), Харківської обласної державної адміністрації (2020).

Іван Федорович був удостоєний почесних звань: «Заслужений працівник народної освіти України» (1990 р.), Почесний громадянин міста Лохвиці Полтавської області (1995 р.), Почесний громадянин міста Ємільчине Житомирської області (2000 р.), Почесний громадянин міста Харкова (2009 р.), «Харків'янин року – 2009», «Патріот України» (2010 р.).

Іван Федорович мав низку престижних козацьких нагород, а саме: орден

«За розбудову України» (2004 р.), орден Архистратига Михаїла (2010 р.); найвищу нагороду Міжнародної Асоціації «Козацтво» – золоту зірку «Герой Козацтва України» (2012 р.), Хрест Українського Козацтва (з мечами) I ступеня (2014 р.).

І. Ф. Прокопенко відзначений десятками рейтингових нагород. Його ім'я внесено до довідково-біографічних видань: «Золотий фонд нації. Національні лідери України», «Лідери ХХІ століття», «Золота книга української еліти», «500 впливових особистостей України», «Україна наукова», «Науковці України. Еліта держави», «Козацьке братство. Лицарі України», «Енциклопедія педагогічної освіти України», «Флагман сучасної освіти України», «Хто є хто в Україні: біографічний довідник», «Хто є хто на Харківщині. Видатні земляки», «Харків ювілейний. 350 років» та багатьох інших.

Закладені І. Ф. Прокопенком традиції в підготовці майбутніх учителів розвиваються і набувають нового змісту в наші дні. В університеті послідовно впроваджуються сучасні освітні стандарти і педагогічні технології, неперервно вдосконалюється структура організації й управління освітнім процесом, розширюються і зміцнюються міжнародні зв'язки.

Будучи високим професіоналом в теорії навчання і виховання, філософії освіти, Іван Федорович уважав принципово важливим використовувати у змісті підготовки майбутнього вчителя праці нашого патрона - великого сина українського народу, пророка, мислителя, великого педагога Г. С. Сковороди, які сприяють гуманізації процесу виховання національних педагогічних кадрів. Разом з тим академік Прокопенко завжди був переконаним в тому, що кожний сучасний здобувач освіти має засвоїти новітні досягнення науки, вільно володіти бодай однією іноземною мовою, використовувати сучасні інформаційні технології.

На думку Івана Федоровича, в сучасних умовах пріоритетами розвитку людської цивілізації мають стати: випереджальний розвиток освіти, створення єдиного світового інформаційного простору, використання новітніх досягнень науки і технологій заради миру і добробуту людей. Вирішальна роль у

розв'язанні цих завдань належить освітянам та науковцям, чії творчі пошуки забезпечуватимуть прогрес в усіх сферах життя людської спільноти. І. Ф. Прокопенко був глибоко переконаний – освіта збереже Україну!

І. Ф. Прокопенко вважав, що за період його перебування на посаді ректора, найвищих показників за всіма напрямками роботи університет досяг тільки завдяки сумлінній праці всього професорсько-викладацького складу, а його головне досягнення як ректора – це дружній і відданий професії колектив. Свою власну позицію він формулює так: якщо працювати, то на совість.

Своїм особистим життям Іван Федорович довів, що мрії про професію здійснюються, а успіх приходить до того, хто наполегливо працює й постійно самовдосконалюється. Висока педагогічна майстерність, мислення державного масштабу і почуття відповідальності забезпечили академіку І. Ф. Прокопенку загально визнаний авторитет і повагу в університеті, в Україні та далеко за її межами.

Іван Федорович до останнього дня свого життя продовжував творчо працювати, віддавати свої знання молоді та колегам, був радником ректора, очолював Раду старійшин університету. Власне, у цьому і був його феномен.

Академік І. Ф. Прокопенко вбачав свій улюблений Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди самодостатнім і процвітаючим, у якому студенти і професори щасливі...А ще він до останнього подиху залишався закоханим у студентство і вчительську професію. За що і дякував завжди долі!

Івану Федоровичу належать слова: «Я взяв зобов'язання перед собою і перед Богом: народити дітей, побудувати будинок, посадити дерево. Я виконав зобов'язання: народив дітей, саджав дерева, побудував не один будинок. А найбільший, побудований мною будинок, – наш університет».

Завершуючи свою діяльність на посаді ректора, Іван Федорович своїм нащадкам присвятив чудовий вірш-послання «На згадку»:

НА ЗГАДКУ

Я, наче той собі Мойсей,
Водив вас рівно сорок літ.
Збирав до гурту мов гусей,
Аж виступав частенько піт.

Штудіював Сквороду уперто,
Й думки його пропагував.
Пам'ятник живим і мертвим
Рік за роком будував.

Хвалив студентів повсякчасно,
Що шлях учительський обрали
Доказував, що все у нас прекрасно,
Коли у танці всі кружляли.

Благословляв стару й нову науку,
Досягнень без ліку було.
А критику сприймав мов муку,
Все, що не так – скоріш пройшло.

Плили колонами магістри,
Докторів потужний стрій,
Козаки – брати і сестри,
Волонтерів цілий рій.

Планів так було багато,
Та не все встиг збудувати.
Всім я був мов рідний Тато,
Добро робить всіх встиг призвати.

За справу всі мерщій завзято,
Спішіть добудувати рідну хату.
Усе у вас є і вас багато.
Допомагайте браття брату.

З любов'ю Ів. Власів.

17.06.2020 року, м. Харків

(Іван Власів – та по-вуличному називали Івана Федоровича в дитинстві – на честь його прадіда).

Ці мудрі слова звучать для нас дороговказом - як нам треба жити й працювати. Керівництво і колектив університету докладає максимум зусиль, щоб зберегти університет у ці надскладні умови, забезпечити його успішний розвиток і продовжити реалізацію ідей і планів І. Ф. Прокопенка.

Шлях, який був призначений Івану Федоровичу, він пройшов гідно, чесно, віддав всі свої сили, розум та знання на благо рідної України.

Світлий спомин про Івана Федоровича Прокопенка назавжди залишиться в серцях рідних, колег, друзів, усіх, хто його знав, мав честь і щастя працювати і спілкуватися з ним, любив і поважав за розум, професіоналізм, доброзичливість, людяність.

Низько схиляємо голови перед згаслою свічею життя Івана Федоровича. Вічна йому пам'ять!

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойчук Ю. Івану Федоровичу Прокопенку – 85! // Новий колегіум: наук.-інформ. журн. Харків : ХНУРЕ, 2021. № 1. С. 3–10.
2. Гнізділова О. А. Наукова школа академіка І. Ф. Прокопенка як форма активізації інноваційної діяльності науково-педагогічних кадрів / О. А. Гнізділова // Педагогічні науки : зб. наук. пр. / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка ; [голов. ред. М. Степаненко]. – Полтава, 2011. – Вип. 1. – С. 126-133.
3. Прокопенко Іван Федорович, докт. пед. наук, професор, академік Нац. акад. пед. н. України: до 85-річчя від дня народж: біобібліографія: 1968-2021 рр. / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди, Наук. б-ка [уклад. В.П. Захарченко; наук. ред. О.Г. Коробкіна, бібліограф. ред. Т.І. Неудачина]. – 2-ге вид. доп. і перероб. – Харків: ХНПУ, 2021. – 80 с.
4. Прокопенко І. Ф. Шляхами щастя тридцять років (До 30-річчя діяльності І. Ф. Прокопенка на посаді ректора Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди). – Харків, 2011. – 252 с.
5. Прокопенко І., Бойчук Ю. Харківському національному педагогічному університету імені Г.С. Сковороди – 215 років! // Новий колегіум: наук.-інформ. журн. Харків : ХНУРЕ, 2019. № 4. С. 3–11.